

УДК 81'243 : 004 : 378.016

ОСВІТНІ МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ У ВИВЧЕННІ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

Ігор Довгий

*Львівський національний університет імені І. Франка,
факультет журналістики,
вул. Генерала Чупринки, 49, 79000, м. Львів, Україна
тел.: 032 239 40 30
ел. пошта: dovgi@mail.ru*

У статті проаналізовано освітні можливості Інтернет-технологій; звернено увагу на проблеми створення віртуального мовного середовища навчання. Освітні можливості Інтернет-технологій розглянуто на прикладі вивчення української мови як іноземної.

Ключові слова: Інтернет-технології, віртуальне мовне середовище навчання, українська мова, дистанційне навчання, мова як іноземна.

Мета статті – з'ясувати освітні можливості Інтернет-технологій і застосування цих можливостей у лінгводидактичній діяльності. Об'єкт цього дослідження – Інтернет-технології, а предмет – їхня роль у вивченні мови як іноземної загалом та української як іноземної зокрема.

Проблеми застосування інформаційних технологій у вивченні мови досліджували такі українські вчені: В. Биков, І. Костікова, Л. Морська, В. Олійник, В. Руденко, П. Стефаненко, М. Шишкіна та ін. Серед зарубіжних науковців – Т. Байер, М. Леві, Д. Сьюзел, Е. Азимов, М. Бовтенко, А. Богомолів, Л. Гейхман, І. Ібрагімов, А. Назаренко, Є. Полат та ін.

Перед освітянами постає завдання пошуку таких форм навчання, методів та дидактичних засобів, які інтенсифікують процес навчання, підвищують його ефективність.

Сучасний етап розвитку методики вивчення мови як іноземної, серед них і української як іноземної, характеризується використанням різних навчальних і контрольних мультимедійних комп'ютерних програм, дистанційних курсів для інтенсифікації навчального процесу. Сформувався напрям – комп'ютерна лінгводидактика [2] як галузь дидактики, яка вивчає теорію і практику використання комп'ютерних і мережевих технологій у навчанні мови. Сучасні засоби навчання доповнюються новими, які дають змогу проводити автоматизований контроль знань, дистанційне навчання [4].

Інтернет-технології акумулюють сучасні інновації в галузі інформаційних комп'ютерних технологій. Розвиток інтернет-технологій, засобів телекомунікацій дає підстави говорити про те, що з їхньою допомогою можна створити інтерактивне навчальне мовне середовище (або віртуальне мовне середовище навчання).

Інтерактивність в сучасному розумінні – це активна двостороння взаємодія викладача і студента, що передбачає зацікавленість студента, творче переосмислення ним отриманих знань. Серед основних критеріїв інтерактивної моделі навчання варто виділити такі: можливість неформальної дискусії, вільний виклад матеріалу,

наявність групових завдань, які вимагають колективних зусиль, ініціативність студента, виконання письмових робіт, постійний контроль під час семестру.

Інтерактивність розуміють як найважливіший параметр ефективності системи навчання, як те, що дає змогу тим, хто вчиться, бути активними не тільки під час занять, а й поза ними.

Навчання у віртуальному мовному середовищі доцільно використовувати як додатковий засіб навчання у засвоєнні мови як іноземної. Але таке навчання мусить особливим чином організоване; лекції і семінарські заняття тут має стати теоретичним і практичним підґрунтям для самостійної роботи.

Виділяють такі сфери застосування Інтернет-технологій [1]:

- як засіб отримання інформації;
- як засіб навчання;
- як засіб комунікації;
- як засіб розваг.

У віртуальному мовному середовищі навчання ті, хто навчається, мають можливість:

- спілкуватись з носіями мови, яку вони вивчають, через електронну пошту, чати, телеконференції, засоби IP-телефонії (Skype), форуми, мережеві щоденники, соціальні сервіси Web 2.0 та ін.

Саме завдяки комунікативним можливостям Інтернет-технологій ті, хто вивчає мову, мають змогу спілкуватися між собою та з представниками носіїв мови, яку вивчають (наприклад, на сайті: <http://www.mylanguageexchange.com>). На думку багатьох дослідників, це є доброю мовною практикою, тобто відбувається формування комунікативних компетенцій, необхідних для практичного оволодіння мовою в різних сферах і ситуаціях спілкування

(Інтернет-технології як засіб комунікації);

- вивчити гіпертекстові і мультимедійні підручники, освітні інтернет-ресурси, дистанційні курси, які включають:
  - навчально-методичні матеріали;
  - автентичні аудіоматеріали, відеоматеріали, тексти, які створені носіями мови, яку вони вивчають;
  - лінгвокраїнознавчі матеріали про країну, мову якої вони вивчають;
  - систему тестових завдань для контролю знань, умінь та навичок;
  - глосарій;
  - корисні покликання;
  - бібліотеку навчальних підручників;
  - презентації та інше

(Інтернет-технології як засіб навчання);

- здійснити пошук необхідної інформації
- (Інтернет-технології як засіб отримання інформації);*
- проводити навчання з вивчення мови за допомогою навчально-ігрових програм; прослуховувати і

Інтернет-радіо та переглядати Інтернет-телебачення мовою, яку вони вивчають

(Інтернет-технології як засіб розваг).

Основними перевагами для тих, хто вивчає мову у такому віртуальному мовному середовищі навчання, є:

- свобода вибору місця, часу, темпу навчання;

- самостійна робота з навчальними матеріалами;
 - тренування та контроль знань, умінь та навичок;
 - налагодження on-line (прямого діалогового спілкування через Інтернет у реальному часі) та off-line (спілкування засобом передачі через Інтернет повідомлень, що не вимагають миттєвої відповіді) спілкування з викладачем, з колегами по навчанню, з носіями мови, яку вивчають.

Розглянемо освітні можливості Інтернет-технологій на прикладі вивчення української мови як іноземної.

Віртуальне мовне середовище навчання надає тим, хто навчається, можливість ефективно використовувати різні інформаційно-освітні, навчальні Інтернет-ресурси, дистанційні курси [3: 77-80], а також користуватися пошуковими послугами, що надають Інтернет-технології для „занурення” в мову.

З-посеред значної кількості Інтернет-ресурсів виділимо деякі, які можуть допомогти тим, хто вивчає українську мову як іноземну, в реалізації цієї мети.

Навчальні курси:

- аудіокурс зі 100 уроків для вивчення української лексики мовцями, 38 мов;
- двомовні списки слів з аудіофайлами за темами, 45 тем;
- десять відеоуроків української мови (базова лексика, привітання);
- вивчення української мови on-line на сайті „Livemocha.com”, перевірка вправ україномовними добровольцями (інтерфейс 12 мовами);
- on-line-курс для вивчення української мови „Eurolang 2012”, 19 уроків з аудіофайлами;
- „Read Ukrainian!” („Читайте українською!”), курс для англomовних;
- навчально-методичні матеріали для вивчення української мови як іноземної та система тестових завдань, які розміщені на сайті Львівського університету імені І. Франка;
- навчальні матеріали з вивчення української мови. Сайт університету Альберти (Едмонтон, Канада);
- інформаційні матеріали з курсу „Українська мова як іноземна” на сайті Києво-Могилянської академії.

Аналіз цих Інтернет-ресурсів дає підстави твердити, що автори переважно використовують розроблені стандарти, по суті, дають дещо модифікований варіант розмовників, не завжди забезпечують тяглість у поясненні мовних явищ, наступність, що є важливими дидактичними категоріями. Укладачі ресурсів не завжди акцентують увагу на характерних особливостях українського усного мовлення, приміром – вертикальність артикуляції українця, роль окремих звуків в організації усного тексту. Не завжди виокремлюють таку характерну рису української національної мови, як одієслівлювання – а це зобов’язує особливу увагу звертати на вивчення дієслівних конструкцій, давати їм перевагу над іменними. Не завжди дають хоч би найзагальніші відомості про інтерференційні явища, які в час активних мовних контактів мають найрізноманітніші вияви.

Ще одна важлива вимога до вивчення мови як іноземної, яку, на жаль, автори Інтернет-ресурсів не завжди беруть до уваги, – різні рівні оволодіння мовою і, відповідно, вироблення різних підходів до підбору матеріалу, методики подання завдань, їхнє виконання.

Отже, Інтернет-технології мають значні освітні можливості, що дає змогу говорити про те, що вони змінять і уже змінюють традиційні форми навчання мови як іноземної. Наголосимо також, що Інтернет-технології – це лише потужний

дидактичний інструмент, а розробка навчально-методичних матеріалів, дистанційних курсів, аудіо- і відеоматеріалів навчального призначення є не менш важливою справою провідних науковців-філологів, викладачів, які володіють сучасними педагогічними та інформаційними технологіями. Актуальним і досі залишається твердження: „Методика сама по собі не може гарантувати успіху. Найкращий, найновіший метод зазнає невдачі, якщо не буде належного рівня співпраці та відданості з боку всіх, хто бере участь у навчальному процесі” [5: 13].

1. Азимов Э. Г. Методика применения компьютерных технологий в обучении русскому языку как иностранному : метод. пособие к дистанционному курсу повышения квалификации преподавателей русского языка как иностранного / Э. Г. Азимов // М. : МАКС Пресс, 2004. Ч.1 : Методика преподавания русского языка как иностранного. С. 150–170.
2. Бовтенко М. А. Компьютерная лингводидактика / М. А. Бовтенко // – М. : Флинта : Наука, 2005. – 216 с.
3. Довгий І. М. Інструментальні засоби дистанційного вивчення мови як іноземної / І. М. Довгий // Теорія і практика викладання української мови як іноземної : Зб. наук. праць. – Львів, 2007. – Вип. 2. – С.77–80.
4. Кухаренко В. М., Рибалко О. В., Сиротенко Н. Г. Дистанційне навчання : Умови застосування. Дистанційний курс : Навчальний посібник. 2-е вид., доп. – Харків, 2001. – 320 с.
5. Українська мова як іноземна : Проблеми методики викладання : Зб. матеріалів Міжнародної наук. конф. (Ялта, вересень 1993) / Упоряд. І. Остащ, М. Гримич. – Львів : Каменяр, 1994. – 143 с.

EDUCATIONAL CAPABILITIES OF THE INTERNET TECHNOLOGIES IN LEARNING LANGUAGE AS A FOREIGN

Igor Dovgii

The education capabilities of the internet technologies and problems of creation of virtual language learning environment are analyzed in the article. The education capabilities of the internet technologies are considered on the example of study of Ukrainian language as a foreign.

Keywords: internet technology, virtual language learning environment, Ukrainian language, distance learning, language as foreign.

ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ ИНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГИЙ В ИЗУЧЕНИИ ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО

Игорь Довгий

В статье проанализировано образовательные возможности Интернет-технологий; обращено внимание на проблемы создания виртуальной языковой среды обучения. Образовательные возможности Интернет-технологий рассмотрено на примере изучения украинского языка как иностранного.

Ключевые слова: Интернет-технологии, виртуальная языковая среда обучения, украинский язык, дистанционное обучение, язык как иностранный.

Стаття надійшла до редколегії 13.03.2011

Прийнята до друку 2.04.2011